

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési árak:

helyben: 1 k. 50 fr.	
1 évre	12. — fr.
6 hó	6. — fr.
3 hó	3. — fr.
1 hó	1. — fr.

Hirdetések díja:

házasb. post. egyzari hirdetés
nél 6 kr., minden kötetközött 4 kr.
Bélyegdíj külön 80 kr.
Nyitási sora 10 krajczár.

Szerkesztőség:

Arad-országi egyesült vasutak pa-
lotájában.
Bérmintion leveleket csak ismert
léstől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Arad-országi egyesült vasutak pa-
lotájában van, hova a hirdetések, előfi-
zetsi pénzek és a kiadás körüli pan-
aszok bérmentve küldendők.

„Aradi Közlöny.”

A jelen év lejártával immár negye-
dik évfolyamát tölti be az „Aradi Köz-
löny”, s közelebbi viszonyai — a
mennyiben es idő alatt változtak —
csak annyival is inkább indokoltak Al-
foldunk legélénkebb és virágzóbb váro-
sában egy olyan nyilvános organum feun-
állítását, mely a nagy többségben levő
vidékünkbeli szabadalypárt képviselő-
tében kormányzatunk és intézményeink
fertartása- és zavartalan továbbfej-
lesztéséért küzdjön.

Mert kétségtelen, hogy azon domi-
náló állás, melyet hazánk az osztrák-
magyar monarchiában elfoglal, kormány-
zatunk böcs és céltudatos vezetése mel-
lett annak állandóságán alapul. A ma-
gyar nemzet államalkotó ereje, mely az
aránylag nem nagyszámú népnek s
nemzet-óriások között már ezer éve ha-
zát biztosított, semmiben sem nyilatko-
zik oly preguansul, mint ama szűvs
következetességben, melynek fogva az al-
kotmányos élettel együtt járó kríziseket
kerüli, s mely által Európa összes né-
pei közül előnyösen kiválik. Ha lát-
juk, hogy világrészünk leghatalmasabb,
gazdagabb és műveltebb nemzetének
összes bieterítői leköti s megbénítják a
közel 20 év óta tartó belső válságok, s
teljesen elszigetelve ma tehetetlenebbül
áll versenytársaira szemben, mint va-
laha; — és ha megfontoljuk másrészt,
hogy hazánk az ő pénzügyeinek rende-
zésében, továbbá gazdasági, de különösen
forgalmi viszonyainak fejlesztésében és
megszilárdításában oly eredményeket ért
el, melyek a külföld elismerését, sőt bá-
mulatát vívták ki, s melyeket nagyrészt
kormányzata állandóságának köszönhet:
akkor nekünk, kik ezokról így vagyunk
meggyőződve, nemcsak jórunk, de kö-
telességünk is ez intézményeink konzor-
válása mellett kiizdelmünkben eszentulra
is lankadallan erélylyel kitartanunk. Ha
bátorságunk volt erők harcainál a
siker reményében, lesz kétszeres mérték-
ben akkor, midőn a sikert immár bizto-
sítva látjuk, midőn a higgadt közle-
mény mind határozottabb állást foglal
mellettünk, midőn tapaszaljuk, hogy ál-
laméletünk vezetésében a kipróbált erély
és bölcseségű kormányfő vezérlete alatt
újabb erők léptek akcióba, kiknek te-
hetsége a régebbiekével párosulva biztos
zálogot képezi hazánk felvirágzásának,
mely minden igaz konfinak egyaránt
őhajtsza.

Ezzel eléggé világosan megjelöltük
a célt, mely felé a szabadalypárt zász-
laja alatt törekszünk, s mely államélet-
ünk alkotmányos küzdelmeiben ránk
nézve irányadó lesz.

Megyénk és városunk, sőt a szoms-
szédos hatóságokra vonatkozólag megje-
gyeztük, hogy azok közelebbi ügyeinek
elbírálásában mindenkor a valódi érdek,
a jó és igazságosság lesz vezérelvünk,
s ettől lapunk irányzatát semmiféle szem-
élyi kérdés vagy magánérdek eltéríteni
nem fogja.

A mi magát a lapot illeti, es új-
évtől kezdve gyökere átalakulásokon
fog keresztülmenni. Hindy Árpád ur, ki
lapunkat eddig kiváló buzgalommal és
tapintattal szerkesztette, s magának a
közügyek és a párt érdekei körül mara-
dandó érdemeket szerzett, a szerkesztés-
től saját őhajtsáshoz képest visszalép,
s a lapnak további vezetésére Borcs
Vida gymnáziumi tanár urat sikerült
megnyernünk. Az új szerkesztő szemé-
lyében városunk szülöttét állítottuk köz-
lönyünk élére, ki Arad város közügyei-
ben évek óta élénk részt vesz, s kinek
munkás buzgalma és ismert szabadalypár-
tsága elég garanciát nyújt arra nézve,
hogy feladatát, melyre vállalkozott, a
korszó soraköz tehetséges és tekintélyes
munkatársak segítségével sikeresen meg-
fogja oldani.

A lap kiadását az „Aradi nyomda-
társaság” vette át, mely az aradi sza-
badalypárt tekintélyes tagjainál ala-
kult, s mely az Ungerleider-féle nyom-
dát megvásárolva, a maga hatáskörében
mindent el fog követni, hogy a lapot
jövőben egy külső kiállítás, mint bel-
tartalmára nézve oly színvonalra emelje,

melyen a művelt közönség igényeinek
minden tekintetben megfelel. A nyomda
igazgatója és a kiadó teendői vezé-
zésére Fekér Károly urat voltunk
szerencsések megválasztani, ki érde-
mekben gazdag multja által igazolt
ügybuzgósága és pontosságának annyi
jelét adta, hogy a lap anyagi ügyeinek
vezetését jobb kezekbe letennünk nem
is lehetett volna.

Ezekután azon biztos reményben nyit-
tunk s V ik évfolyamra újabb előfizetést,
hogy lapunkat az „Aradi Közlöny”
olvasókörre fokozott pártfogásban fogja
részesíteni. Mint emitték, egy a külső kiál-
lítás oszja, mint a belső tartalom érdek-
essége és változatosága eszéljából minden le-
hető anyagi áldozatok meghozatalára készek
vagyunk. V es é r o s i k k e i n k az
aktuálisabb politikai momentumokkal együtt
az érdekesebb gazdasági és lokális kér-
désekért egyaránt fogják tárgyalni. A t á r c s a r o v a t érdekességére és változa-
tosságára különös gondot fordítunk s a tu-
domány és művészet körébe tartozó dolgo-
zatokkal váltakozva fognak abban a könnyed
és mulattató elbeszélések és közlemények
megjelenni, s ezenkívül állandóan közlünk
ercedeti és fordított regényeket.

K ö z g a z d a s á g i é s u j-
d o n e g i r o v a t u n k pontosan
és idejében fogja olvasó-közönségünket ér-
tesíteni mindarról, mi e két irányban me-
gyünk, városunk s a szomszéd helyhatósá-
gok területén belül történik, míg a k i m e r i t ő t á v i r a t o k b ó l, melyek la-
punkban állandó rovatot fognak képezni,
olvasó-közönségünk a közélet fontosabb ese-
ményeiről a fővárosi lapot megelőzőleg
értesül.

Az

„ARADI KÖZLÖNY”

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 ft — kr
Fél évre	6 — „
Negyed évre	3 — „
Egy hóra	1 — „

Vidékre eszétkülvé:

Egy évre	14 ft — „
Fél évre	7 — „
Negyedévre	3 — „
Egy hóra	1 — „

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek
előfizetése december végéig lej-
árt, hogy előfizetéseiket mielőbb meg-
újítani sziveskedjenek, nehogy a lap szét-
küldésében fennakadás álljon be.

Az előfizetési pénzek, valamint a birde-
tési és egyéb díjak az „Aradi Köz-
löny” kiadóhivatalának k ü l d e n d ő k, ugyasint ide utalandó
minden oly ügy, mely a lap anyagi részét
illeti.

Az „Aradi nyomda-társaság.”

Az osztrák válság.

(Politikai tudósítványok)

Bécs, decz. 28.

Németek és csehek szorgalmasan
rágódnak azon a félig dióval, félig mák-
kal töltött karácsonyi süteményen, me-
lyet Taaffe gróf a Plener-féle interpel-
lációra adott válaszával nyújtott az
idei reichsrathi tárgyalások végett Ausz-
triának a kiengesztelést annyira még
soha sem szükségesítő, de a kiengesztel-
ésre ily kevéssé még soha sem han-
golt népeinek. Ugy látszik, hogy ez a
dicőretré méltó sttemény helytelen po-
zicióban lett felezőszóval. Jobbra, a
csehek felé, az erősebb régi és nyelű
szerszámokat igénylő divó felét kellett
volna tenni és balra, a németek felé,
az elálmósított mákos felét; azonban
nyilván megfordítva történt, mert a né-
meteket a diótól köhögni s krákogni
látjuk, míg a csehek elaludtak s nem
hallják, mint csalogatja őket Taaffe a
kiengesztelődéshez, a német-csehek iránti
engedékenységhez.

Valóban nem lehet megérteni, hogy
végre mi lesz ebből, azt jóformán min-
denki belátja, hogy úgy, a hogy a vi-
szony ma áll a csehek és német-csehek
között, nem maradhat a dolog. Ama vá-
lasztókerületek számára, melyeknek (né-
met) képviselői elhagyták a cseh tarto-
mánygyűlést és a cseh többség által
mandatumvesztésnek lettek nyilvá-

nitva, új választásokat rendeltek el s
nem szenved kétséget, hogy az előbbeni
képviselő újra meg lesznek választva.
Ha nem sikerül a tartománygyűlés ösz-
szefüvetele előtt megegyezésre jutni,
akkor nemcsak a német-cseh duzzogási,
aktus ismétlődésétől kell tartani, hanem
még a törvényhozási sztrájk-nak a reichs-
rathra leendő túlkapasától is. A mily
könnyedén szokta venni külföldben Taaffe
a dolgokat, még sem szeretné, ha a
német alkotmányhüdeknek a reichsrath
képviselőházból való kilépésére kerülne
a sor; ez exodus bekövetkezése a jelzés
lenne az ő feltétlen demissziójához.
A mily kevéssé van áthatva az osz-
trák miniszterelnök a dogmatikus parla-
mentarizmus lényéről, oly annyira
határozottan ragaszkodik a parlamen-
táris formához és nem szeretné,
magára venni a felelősséget az al-
kotmányos élet megszüntetéséért. Ausz-
triában pedig alkotmányos kormányzás a
liberális Coranini-klubbal együtt a ház
egyhámadánál többet tevő német libe-
ralisoknak a reichsrathban jelenléte
nélkül épenséggel lehetetlen. A német
liberalisok sem tarthatják meg az urat-
mat, mikor a csehek távol maradtak a
reichsrathól. Ily körülmények közt a
német liberális grandseigneurnek, her-
ceg Schönburgnak missziója igen mess-
szelhető jelentőségűnek látszik, mely
misszió abból áll, hogy ismétlje a né-
met-csehek és csehek közti kibékülést
többször meghiusult kísérletét. Az al-
kotmányosságnak Ausztriában való foly-
tonosságára érdekében — ez tudvalevőleg
alep ételele az egész dualizmusnak a
monarchia politikai szövevényében, —
igen őhajandó, hogy a missziót siker
koronázza, hogy németek és csehek közt
a gyűlölet kiengeszteltesse s nem mar-
t eddig, a kiegesztelés gyűlötessek,

akkor mindössze fennmarad a széd-
és, vajlon Taaffe gróf megmaradhat-e
az ügyek élén a kiengesztelés sikerülte
után, és nem inkább a kiegyezés
megteremtőjét, Schönburg herceget kell
megbizni az új akció vezetésével.

Az udvar Bécsben. Mint a „Pester Cor-
respondenz”-nek jelentik B é c s b ő l, ott
január 3-ára várják az uralkodósalad meg-
érkezését. Ugyanazon napra alkalmasint
T i s s a miniszterelnök is Bécsbe érkeik,
hogy ott, mint minden évben, az évforduló
alkalmából a társaságoknak és a főber-
ezgeknek a szerencsekívánatokat. Ez al-
kalommal valószínűleg érkezni fog ő E x-
zellenzencia K á l o n k y gróf külügy-
miniszterrel és T a a f f e gróf miniszter-
elnökkel is az osztrák-magyar
L i o v d-társaság-ügyében. — E társas-
ágnak több ízben beterveztett kivánsága
ugyanis eddigelé még nincsenek végérvé-
nyesen elintézve.

Az italmérsélt adó jövedelem biztosítása.
Magyarország 12,600 községében az italmé-
rsélt adó jövedelem biztosítására vonatkozó
rendkívül nagy munkálatok — mint a „B.
C.” illetékes oldalról közli — befejeztettek
és így már keresztülvitettek tekintethők.
A pénzügyminiszterium illető osztálya —
melyet számos hivatalnokkal erősítették
meg — több hónapok óta, az utolsó hetek-
ben késő éjszakáig, megfeszített tevékeny-
séget fejtett ki. A pénzügyigazgatóságok a
nagy felelősség érástében az ezen ügyekre
vonatkozó aktákat a pénzügyminiszterium-
hoz terjesztették fel végleges eldöntés vé-
gett és W e k e r l e pénzügyminiszternek sike-
rült is a körülbelül 30,000 különböző bérleti
ajánlat közt véglegesen dönteni. A pénz-
ügyigazgatóságok több, mint 11,000 köz-
ségben kötettek meg a bérleti szerződést —
legnagyobb részt három évre s ott, a hol a
község biztosította az italmérsélt adót, egy
évi felmondási joggal. A következő három
nap alatt még körülbelül 800 szerződés lesz
alairandó. Azon az 265 kis községben sem
a község, sem magán egyén részéről nem
tettek ajánlatot, ennél fogva e községekben
az italmérsélt adó jövedelem biztosítása vagy
bérbeadás egyáltalán lehetetlen volt. 1890.
január 1-től kezdve az italk kimerése
tiltva lesz, a mi azonban egyáltalában sem
kárja ki azt, hogy e községekben egy vagy
több korosma ne nyitassék, csak hogy az
illető korosmarosoknak az italmérsélt adóról
szóló törvényben előírt módon a hatóságok-
nál előbb az ital érési engedély megadása
iránt kell folyamodniuk és azután hatósági
ellenőrzés mellett, az eszedékes italmérsélt
adót — melyet a pénzügyi községek esztleg
átalányoshatnak is — leróvniok. Az italmé-

rési adótörvény lognehe.ebb része eszel
meg van valóstiva és a pénzügyi eredmény
is a kezdetre való tekintettel, kielégítőnek
jeleszhető, minthogy — Budapest és Pozsony
záró városokból eredd jövedelmét is belesz-
ámítva — a kölcsönvétési javaslatban
előirányzott tizenkét millió forint tiszta jöve-
delem biztosítottak vehető.

KÜLFÖLD

A békeszerető Franciaország. A „Kreuz-
zeitung” parisi levelezője arról értesül, hogy
a békes hangulat Franciaországban növe-
kedőben van. C a r n o t mult heten meg-
betegedése előtt egy látogatójának, a ki
attól való félelmének adott kifejezést, hogy
a háború félrehozható a kiállítás által el-
ért eredményeket, azt válaszolta: „A há-
ború lehetetlen, minden-
kére nézve teljesen le-
hetetlen!” Erre a látogató Carnot
békes szavaira emlékezett, melyeket kor-
mánya léptekor mondott, mire Carnot azt
válaszolta: „E kijelentésemhez még ma is
egész határozottsággal ragaszkodom Minden
törvésemnek ideálja a béke fenntartása.
Azonban mindenesetre határozott, kézzel
fogható javallatot teendők. Ee ebben a te-
kintetben senki sem akarja az első szót ki-
mondani. Mi, sajno, ezt nem tehetjük.”
— A levelező azt jelenti, egymásnak, hogy
sok a való egyéniség a békétársulatokhoz
csatlakozik, hogy már most ke-
vésbbé hányatorgatják
E l s á s z-L o t h a r i n g a v i s s z a s z e r z e s t é t é s h o g y e n n e k h e-
lyében az ország semlogesi
t é s e n e k k é r d é s é t v i t a t j á k.
— Angol portugál konfliktus. Az an-
gol kormány minden eshetőségre való te-
kintettel elhatározta, hogy nem
messze Portugália felől ha-
talmos hajóhadat fog
összevonni. Miután a brit hadi ha-
jónak Tajóban való horgonyzása a portu-
gal kormányt valószínűleg zavarba ejtette,
ez okból az angol panczélos hajók Gibral-
tarnál fognak gyülekezni s ott fogják az
események fejlődését bevárni. E határozat
következtében a Földközi tengerhez tartozó
kut hajókat a „Denham” és a „Colossus”
már Maltából Gibraltar felé utnak indultak.
Két másik hadihajó legközelebb indult Gib-
raltar felé, Serpa Pinto Mozambiqueba ér-
kezett és azt tavoratosa kormányának Lisz-
sabuába, hogy semmitse ellenesége csele-
kedtetek nem követett el az angolok ellen,
sőt ellenkezőleg jó szolgálatokat tett nekik,
a miről később levelei is vannak. A mo-
kói földön megint békes állapotok vannak.
Miként Anglia, ugy Portugália is az ellen
van, hogy a vitás ügy választott bíróság
elő terjesztések, vagy konferencia tar-
gyává tésessék. — Kösvetenül azután,
hogy a portugál expedíció a mult hónap-
ban a Nyansaától délreos vidéket vasuti
nyomjelzés eszéljából bejárta, egy hivatalos
angol úgnyök a portugál hatóságoktól min-
denféle ürügyek alatt, igazoló iratot eszük
zót ki és ugyanabba az irányba elindult.
Rz az úgnyök volt főtisztelője az expedíció
ellen intézett támadásnak, a mely a Por-
tugália és Anglia közt kiütött vizálynak is
okozója.

LEGUJABB POSTA.

— Az európai béke. A berlini külügyi
hivatalban, mint a „Times” írja, a német
birodalom megalkotása óta még egyetlen
egy év végén sem tartották a békét oly
biztosítottnak, mint eszidő szerint. Az még
nem történt, a mi örendetés jellegűt ké-
peste az es ideit karácsonyi ünnepeknek,
hogy a német külügyi hivatalban a szó
szoros értelmében munkaszünet volt, mely
azóta sem szakítottott félbe. Nincs ugyanis
egyetlen egy európai kérdés függőben, mely
a külügyi hivatal figyelmét és érdeklődé-
sét igénybe vehetné, míg a korábbi évek-
nek nem volt oly szaka, melyben egy vagy
más diplomáciai ügy ne foglalkoztatta
volna a diplomáciát. Ehhez járul, hogy
Berlinben ezt a helyzetet olyannak tekintik,
mely épen nem mutat arra, mintha a
kitörni készülő vihar előtti szélcsend volna.
Az angol lap konstataja, hogy az ideit ka-
rácsont a berlini diplomáciai körök
olyannak tekintik, mely teljes reményt nyújt
az iránt, hogy a béke hosszabb
tá r e b i z t o s í t v a v a n .

— A brazillal császárnő meghalt. Bra-
zília trónfosztott császárnő hitvese, T e r e z a C h r i s t i n a M á r i a,
mint egy lisszaboni távirat jelenti, szomba-
ton délután Portóban szívbetegséggel meghalt.
A meghaldogult 67 éves volt s dacára
magas korának halála híre némileg meg-
lepő, mert a most lezajlott brazillal forra-
dalom alkalmából érkezett tudósításokban
többesör hangulysták, hogy Dom Pedrót

a válság megtörte, de szerető neje, a leg
jobb egészségnek örrend, a válságos m-
tőket áll oldaláról. A császárné I-
s-
Ferenoznek, a két Szilvia királynak leánya s
igen katonás asszony volt. Az erély, mely
a tudományokba mértült férjéből hiányzott,
nála kétszeres mértékben volt meg. Férjére
mindig befolyást gyakorolt, de tapintatával
és eszélyességével ezt mások előtt palás-
tolni tudta. Klerikális hajlamai ismeretesek
voltak. Mialatt Pedro oszárba 1886-ban tül-
lés végett átrándult Európába, Brazília meg-
teit barátokkal s egymást érték a kleriká-
lis intézmények, a mi fölkorbaolta a nép
essenvedélyét s a lekezesztet mozgalmat
csak nagy nehézen lehetett lecsillapítani.
A szerencsétlen császárra, ki trónjától meg-
fosztva, visszatért Európába, hogy kedvencz
foglalkozásának, a tudományok apolásának
szentelje idejét, bizonyára kegyetlen csapás
a szerető hitves elvesztése. Trónjától meg-
fosztva a oszladi tüzhely melegenél elhetett
volna emlékeinek, míg most elveszté azt aki
jában, rosszban osztályosa, társa felesége
volt. A szűkszevu távirat, mely a halál hírt
meghozta, bizonyára fel fogja keltetni a
művelt világon a részvétet mindent az ag-
gastyán iránt. Mert országában, a melynek
koronájától megfosztották, forradalom pusztit
és oszladi életre örökös gyász borult.
Hol pihenjen meg tehát fáradt tekintete?
Hol találhat vigasztaló irt a hosszú élet-
pálya alkonyát? A vihar, mely lekaptja
fejéről a koronát, lesujtotta leghivebb élet-
társát. S most a jóságos aggastyán egyedül
áll s megtörve viseli a kettős keresztet. Va-
lóban a sors nem dédelgeti a koronás
főket!

NAPTAR.

Deczember 30. Hétfő. Róm. kath. naptár:
Anisia — Prot. naptár: Dávid. — 355-gy. oros-
naptár (december 18.): Sabesny. — Nap két 7
óra 49 perczok, nyugatik 4 óra 16 pr.
Január 1. A törökországi egyet aradi fiókja-
úk hangversenyei egybekötött táncmulatsága a
„Fehér kereszt” nagyertermében.
Január 5. A korcsokó ifjak hangversenye
táncosul egybekötve, az iparosházban.
Január 6. Az asztalos-gépek egyetének ren-
des évi közgyűlése délután 3 órakor az ipar-
osházban.
Január 8. Az aradi jótékony nőgyűlet bálja a
„Fehér Kereszt”-ben.
Január 11. A megyei tisztviselők bálja a
„Fehér Kereszt”-ben.
Január 12. A kárpitos ifjuság táncvizsgálma
az iparosház nagyertermében.
Január 18. Asztalos ifjak táncosestélye az ipa-
rosház nagyertermében.
Január 26. Az iparostűtlet bálja.
Február 1. A román fiatalok bálja.
Február 2. „Emke”-bál a „Fehér Kereszt”-ben
A Károly-Egyesület könyvtára. Szabadalypár-
tár 1 sz.) a közönségnek rendelkezésére áll keddén
és szombatod d. n. 3-4 órántokon 11-12 óra
között.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

— Az aradi m. kir. jószágigazgatóság
további fenntartása ismét több évre bizto-
sítottak tekinthető a kormány azon intéz-
kedés által, hogy a fozoslatot eszegedi
jószágigazgatóságokhoz tartozott nagy-kiki-
ndai, palánkai, kulai, obecsei, kis-zstapári,
apatinai és baracska kincstári uradalmak
az aradi jószágigazgatóságokhoz osztaltak be
jövő évi január 1-jétől számítva.
— Sylveszter estjén, 6 órakor ünne-
pélyes isteni tisztelet tartatik a róm. kath.
a református, és az ágostal evang. templo-
mokban. Ez utóbbiban magyar és német
szónoklat tartatik.
— Az EMKE-bál ügybizottsága teg-
nap délután V á s á r h e l y i B é l á n é s
V é g h Aurél elnöklele alatt ülést tartott,
melyen több fontos határozat hozott. El-
sősorban az elnökség belátására bizottat a
jegyek minél szélesebb körben való szét-
küldése és elárutása iránti intézkedés, s
előtárazottat, hogy Aradmegye alispánja-
hoz egy nékből álló köldöttség megnevezessék
azon kérelemmel, hogy a járási főszolgabíró-
rának bizonyos eszamu jézgeti elárutás
végett kiadjon. A bizottság tagjait később
választják meg. A karzajegyek árusítására
T o l n a y János a bizottság helyettes
titkára kérétek fel, a meghívók szétküldésé-
nek eszközésére pedig O l á h Elmér
dr. fog felkérteni. Ezután a táncrendező
bizottság választott meg a következőleg;
elnök M a n d o r f i Géza báró, tagok;

